

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор“ по: област на висше образование 3.0 Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научната специалност: Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли).

Автор на дисертационния труд Тихомира Йорданова Радева – редовен докторант към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: Съвместни маркетингови дейности за управление на производството и реализацията на зеленчуци

Рецензент: доц. д-р Виолета Динкова Дириманова, Аграрен Университет, гр. Пловдив, Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.7 Администрация и управление, Научна специалност: Организация и управление на производството. Определена за член на научното жури със заповед №РД-16-780/05.07.2022 г. от Ректора на АУ.

1. Кратко представяне на кандидата.

Тихомира Йорданова Радева е роден на 16.01.1985 г. Дипломира се със степен „бакалавър“, специалност Управление на регионалното развитие във Факултета по икономика в Аграрен Университет, Пловдив през 2017 година. Магистратура завършва през 2018 година със специалност „Икономика и управление на европейското земеделие и селските райони“ в същият факултет и университет, както бакалавърската и степен. Владее английски и испански език. Тихомира Радева е била редовен докторант към катедра „Мениджмънт и Маркетинг“ при Аграрен Университет, гр. Пловдив за периода 2019-2022 година.

2. Актуалност на проблема.

Темата на дисертационния труд е свързана с разглеждане на производствения и икономически потенциал на сектор „Зеленчукопроизводство“ в страната в условията на Общата селскостопанска политика на ЕС. Разглежда ролята на променената икономическа среда на земеделските стопанства, отглеждащи зеленчукови култури и влиянието основните фактори за високата конкуренция на вътрешния и външен пазар в сектора. За решаването на тези проблеми се изисква използване на най-съвременни икономически принципи и инструменти на управление, прилагането на стратегическото мислене и пазарноориентирания подход на управлението на ресурсите.

В дисертацията са разгледани въпроси, свързани със съвременните

маркетингови дейности при управлението, както на производството, така и на реализацията на зеленчуците. За тази цел, докторантката се опитва да изясни организационното поведение на стопанските организации в този сектор, да определи факторите и потенциала, определящи производствената дейности в зеленчукопроизводството, да изясни съвременните маркетингови дейности и да изработи модел за формулиране на изпълнението и контрола на маркетингова стратегия в зеленчукопроизводство.

3. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта на дисертационния труд е ясно формулирана и цели да установи влиянието на съвместните маркетингови дейности при управление на производството и реализацията на зеленчуци. Постигането на целта е реализирана чрез (1) изясняване на мястото и важността на организационното поведение в управлението на стопанските организации; (2) изясняване на същността на съвместните маркетингови дейности и обоснове значението им за управление на производството и реализацията на зеленчуците; (3) разработване методика за изследване на влиянието на съвместните маркетингови дейности върху производството и реализацията на зеленчуци; (4) дефиниране на факторите определящи производствената дейност на изследваните обекти и резултатите от нея; (5) установяване на потенциала на съвместното изпълнение на дейности от производителите на зеленчуци; (6) определяне на препоръките за подобряване на управлението на земеделските стопанства на база съвместни маркетингови дейности; и (7) разработване на модел за формулиране, изпълнението и контрола на маркетингова стратегия за съвместни маркетингови дейности.

Обекта на научното изследване са земеделски стопанства, отглеждащи зеленчуци на територията на Южна България, като предмет на научното изследване са управленските (маркетинговите) дейности при планиране, изпълнение и контрол на стопанската дейност на земеделските стопанства.

Научната теза на изследването е насочено към съвместните маркетингови дейности в съвременните пазарни условия и нарастване на конкуренцията, като предпоставка за развитие на зеленчуковите земеделски стопанства. Подтезите на изследването са свързани с изпълнението на маркетинговите дейности в стопанската организация; стратегическо управление на стопанските организации; спецификата на организационното поведение на стопанските организации и прилагането на съвместни маркетингови дейности изискващи координация и централизация на дейностите, които да доведат до подобряване финансовите резултати и пазарните позиции.

При провеждане на изследването докторантката е приложил системния подход, ретроспективен анализ, ситуационен анализ, сравнителен анализ, статистически методи, диагностичен анализ, прогностичен анализ и др.

4. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Докторантката е използвала различни средства за онагледяване и обобщаване на получените резултати чрез фигури, таблици и схеми, които му позволяват коректно да систематизира и обективно да представи получените резултати. Дисертационният труд се състои от 174 страници, от които 154 страници изложение, 32 таблици и 46 фигури. Използвани са 78 литературни източника основно на български и английски език.

5. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

При работата си по дисертацията, докторантката е проучила голяма част от съвременната специализирана научна на български и чужди автори. В теоретичната част е разработен модел свързан със съвместните маркетингови дейности, като средство за поддържане на дългосрочно съответствие между динамичната външна среда и вътрешната фирмена среда, чрез изграждане и използване на конкурентни предимства.

Анализа се базира на анкетно проучване на 92 зеленчукопроизводители, функциониращи на територията на Южния централен район на Република България. Анкетиранията лица са собственици на земеделски стопанства. Анкетната карта съдържа 47 въпроса групирани в 3 раздела – обща характеристика на земеделското стопанство, перспективи за развитие на земеделското стопанство и маркетингова дейност на земеделското стопанство.

Анализът на резултатите от изследването се извършва в две основни направления – по разпределението на получените отговори за всеки въпрос и по връзката между фирмените стратегически маркетингови дейности и показателите характеризиращи отделните стопански единици. Резултатите от анализа на първото направление цели да представи състоянието, проблемите и перспективите за развитие на сектора като цяло, като се разкрие общото между земеделските стопанства. Анализът по второто направление търси онези специфични моменти, които въздействат върху отделното стопанство. За целите на този анализ е използван статистически метод за обработка на информацията.

В последната глава е разработен управленски модел за организиране и изпълнение на съвместни маркетингови дейности от зеленчукопроизводителите. Моделът представя отделните дейности на основа на вътрешна логика, завършеност на процедурите и приемственост на решенията.

6. Приноси на дисертационния труд.

Дисертационният труд “Съвместни маркетингови дейности за управление на производството и реализацията на зеленчуци” съдържа следните приноси, идеи и решения за теорията и практиката на фирменото управление:

- Задълбочен анализ на организационното поведение на земеделските

стопани са определени основните фактори, оказващи въздействие върху потенциала за сътрудничество между земеделските производители.

- Адаптиране на съществуващите в теорията и практиката маркетингови стратегии и подходи, съобразни със спецификата на земеделския сектор, което е предпоставка за успешното им приложение.
- Разработена методологична рамка за прилагане на съвместни маркетингови дейности при управление на производството и предлагането на зеленчуци.
- Установени са основните рискове, които съпътстват изпълнението на съвместни маркетингови дейности, както и ползите от тях за земеделските производители.
- Анализирани са практики на съвместен маркетинг и индивидуално излизане на земеделските стопанства на пазара на зеленчуци.
- Направени са предложения за подобряване на информационно-документалната основа при организиране и управлението на съвместни маркетингови дейности.
- Направени са предложения за подобряване на маркетинга в земеделски стопанства, произвеждащи и предлагащи зеленчуци.
- Разработен е модел за организиране и изпълнение на съвместни маркетингови дейности от зеленчукопроизводители.

7. Критични бележки и въпроси.

Методичната част не е много добре аргументирана в самото изследване. Литературната справка е обширна и много добре анализирана и онагледена в теоретичната част. Добре би било накрая на всяка глава да бъдат изведени научно-приложните приноси, които могат да помогнат за обобщението на заключителната част от дисертацията. Към кандидата имам следните препоръки:

- Да задълбочи научните си изследвания в областта на приложния маркетинг и мениджмънт в аграрния сектор;
- Препоръчвам да публикува повече научни трудове в списание с висок импакт фактор, за да бъде оценена научната й продукция от по-голям кръг специалисти, както в България, така и в чужбина.

Независимо от посочените критични бележки, дисертацията има своите достоинства.

8. Публикувани статии и цитирания.

По темата на дисертацията докторанта е публикувал три самостоятелни статии, което е изискуемия минимум за придобиване на образователно-квалификационната степен доктор. Те са:

- Радева, Т. Маркетингови дейности на българските зеленчукопроизводители. Икономика и управление на селското стопанство. 2021, № 1
- Радева, Т. Перспективи при добавяне на стойност от българските зеленчукопроизводители. Икономика и управление на селското

стопанство. 2021, № 2

- Радева, Т. Потенциал на българските зеленчукопроизводители за съвместни маркетингови дейности. Икономика и управление на селското стопанство. 2021, № 3

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на **Тихомира Йорданова Радева** образователната и научна степен "доктор" по научната специалност **Организация и управление на производството**.

Дата: 12.8.2022 г.
гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ:
(доц. д-р Виолета Дириманова)